

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ATHANASIOS RANTOS
prednesené 16. decembra 2021¹

Spojené veci C-562/21 PPU a C-563/21 PPU

X (C-562/21 PPU)

Y (C-563/21 PPU)

proti

Openbaar Ministerie

[návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podal rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Policajná a justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Článok 1 ods. 3 – Odovzdávanie vyžiadaných osôb súdnemu orgánu, ktorý vydal EZ – Dôvody odmietnutia vykonania – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 – Právo na prístup k nezávislému a nestrannému súdu – Systémové alebo všeobecné nedostatky týkajúce sa nezávislosti súdneho orgánu, ktorý vydal EZ – Neexistencia účinného prostriedku nápravy umožňujúceho namietat proti platnosti vymenovania sudcov v členskom štáte, ktorý vydal EZ – Skutočné riziko porušenia základného práva na spravodlivý proces osoby, ktorej sa týka európsky zatykač – Kritériá overenia nezávislosti vykonávajúcim súdnym orgánom“

I. Úvod

1. Tieto návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podal rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko), sa týkajú výkladu článku 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV² v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a konkrétnejšie podmienok umožňujúcich súdnemu orgánu vykonávajúcemu európsky zatykač (EZ) odmietnuť odovzdanie vyžiadanej osoby z dôvodu rizika porušenia práva tejto osoby na spravodlivý proces pred nezávislým súdom v členskom štáte, ktorý vydal EZ.³

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“).

³ Prejudiciálne otázky položené v tejto veci sú v podstate zhodné s tými, ktoré položil Supreme Court (Najvyšší súd, Írsko) v prebiehajúcom konaní vo veci Minister for Justice and Equality (C-480/21), ktorá nie je prejednávaná v naliehavom prejudiciálnom konaní.

2. Základnou úlohou týchto vecí je spresniť s ohľadom na závery vyvedené z rozsudkov Súdneho dvora z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému)⁴, a zo 17. decembra 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač)⁵, či a v akom rozsahu existencia systémových alebo všeobecných nedostatkov týkajúcich sa nezávislosti súdneho orgánu členského štátu, ktorý vydal EZ, môže za okolností prejednávanych vecí priviesť vykonávajúci súdny orgán k odmietnutiu odovzdať vyžiadanú osobu.

3. Pozadím týchto vecí je vývoj a nedávne reformy poľského súdneho systému (ďalej len „sporné reformy“)⁶, ktoré v podstate viedli Súdny dvor k vyhláseniu, že viacero ustanovení zavedených poľským zákonodarcom bolo nezlučiteľných s právom Únie⁷ a že Poľská republika si z viacerých hľadísk nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú podľa práva Únie⁸ (ďalej len spolu „judikatúra o nezávislosti poľského súdneho systému“).⁹ V tomto kontexte nedávny rozsudok Trybunał

⁴ C-216/18 PPU, ďalej len „rozsudok Minister for Justice and Equality“, EU:C:2018:586.

⁵ C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, ďalej len „rozsudok Openbaar Ministerie“, EU:C:2020:1033.

⁶ Tieto reformy týkajúce sa ústavných a všeobecných súdov, Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko, ďalej len „KRS“) a prokuratúry, posilnili vplyv výkonnej a zákonodarnej moci na súdny systém a z tohto dôvodu znížili nezávislosť súdnej moci. Odkazujem predovšetkým na zmeny, ku ktorým došlo v priebehu roku 2018 v ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Najvyššom súde), ktoré viedli k rozsudku z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) (C-619/18, EU:C:2019:531), ako aj na zmeny z roku 2019 týkajúce sa ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon o organizácii všeobecných súdov), zákona o Najvyššom súde a na zmeny z roku 2017, týkajúce sa ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (zákon o KRS), ktoré viedli k rozsudku z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596). Okrem toho ustanovenia, ktorými sa mení zákon o organizácii všeobecných súdov, zákon o Najvyššom súde a niektoré ďalšie zákony, viedli v rámci konania o nesplnení povinnosti vo veci C-204/21, Komisia/Poľsko, k uzneseniu podpredsedníčky Súdneho dvora zo 14. júla 2021, Komisia/Poľsko (C-204/21 R, ďalej len „uznesenie zo 14. júla 2021“, EU:C:2021:593), ktoré nariadilo pozastaviť uplatňovanie dotknutých vnútroštátnych ustanovení, k uzneseniu podpredsedníčky Súdneho dvora zo 6. októbra 2021, Poľsko/Komisia (C-204/21 R-RAP, EU:C:2021:834), ktoré zamietlo návrh na zrušenie uznesenia zo 14. júla 2021, ako aj k uzneseniu podpredsedníčky Súdneho dvora z 27. októbra 2021, Komisia/Poľsko (C-204/21 R, neuvyverejnené, EU:C:2021:877), ktorým bolo Poľskej republike uložené platiť penále až do dňa, keď sa tento členský štát zosúladi s povinnosťami, ktoré mu vyplývajú z uznesenia zo 14. júla 2021, alebo v prípade, že nedôjde k zosúladeniu, až do dňa vyhlásenia rozsudku, ktorým sa skončí konanie vo veci C-204/21. Otázka nezávislosti poľských súdov je tiež predmetom návrhov na začatie prejudiciálneho konania podaných vo veciach C-181/21 (G) a C-269/21 (BC a DC). Vnútroštátny súd predovšetkým odkazuje na ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o KRS a niektoré ďalšie zákony) z 8. decembra 2017 (Dz. U. z roku 2018, položka 3), ktorý nadobudol účinnosť v priebehu roku 2018, týkajúci sa úlohy KRS pri vymenovaní členov poľskej súdnej moci, keďže Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) konštatoval vo svojom uznesení z 23. januára 2020 (BSA I-4110-1/20), že podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2018, KRS nebola nezávislým orgánom, ale priamo podliehala politickým orgánom.

⁷ Pozri rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982); z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234); z 2. marca 2021, A.B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153); zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), ako aj zo 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931).

⁸ Rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) (C-619/18, EU:C:2019:531); z 5. novembra 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť všeobecných súdov) (C-192/18, EU:C:2019:924), ako aj z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596). Štvrté konanie o nesplnení povinnosti začaté proti Poľskej republike, týkajúce sa nového disciplinárneho režimu, práve prebieha (vec C-204/21, Komisia/Poľsko, pozri uznesenia citované v poznámke pod čiarou 6 týchto návrhov).

⁹ Táto situácia okrem toho priviedla Európsku komisiu 20. decembra 2017 k prijatiu odôvodneného návrhu na základe článku 7 ods. 1 ZEÚ v súvislosti so zásadami právneho štátu v Poľsku [návrh rozhodnutia Rady o určení jasného rizika vážneho porušenia zásad právneho štátu zo strany Poľskej republiky, COM(2017) 835 final], o ktorom Rada ešte nerozhodla. Nedávno Komisia vznesla vážne obavy vo svojej Správe o právnom štáte 2021 v Európskej únii [COM(2021) 700 final] – Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Poľsku [SWD(2021) 722 final]. Okrem toho v rámci Rady Európy je uvedená situácia predmetom rezolúcie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy 2316 (2020) z 28. januára 2020 o fungovaní demokratických inštitúcií v Poľsku, ako aj stanovisko Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (ďalej len „Benátska komisia“) č. 977/2020 z 22. júna 2020 o zmenách zákona o všeobecných súdoch, zákona o Najvyššom súde a niektorých ďalších zákonov v Poľsku [CDL-AD (2020)017]. Uvádzam tiež, že valné zhromaždenie Európskej siete súdnych rád (ENCJ), ktoré sa konalo vo Vilniuse (Litva) 28. októbra 2021, rozhodlo vylúčiť KRS z ENCJ.

Konstytucyjny (Ústavný súd, Poľsko) zo 7. októbra 2021 (K 3/21) (ďalej len „rozsudok Ústavného súdu“), vyhlásený po podaní návrhov na začatie prejudiciálneho konania, kladie vnútroštátnemu súdu ďalšie výzvy.¹⁰

4. So zreteľom na analýzu relevantnej judikatúry Súdneho dvora spresním podmienky, za ktorých systémové alebo všeobecné nedostatky týkajúce sa nezávislosti súdneho orgánu členského štátu, ktorý vydal EZ, a najmä zasahovanie výkonnej moci do výkonu súdnej moci v súvislosti s vymenovaním sudcov, môžu ovplyvniť individuálnu situáciu vyžiadaných osôb po ich odovzdaní, a môžu teda priviesť vykonávajúci súdny orgán k odmietnutiu ich odovzdania.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Zmluva o Európskej únii

5. Podľa článku 2 ZEÚ:

„Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“

6. Článok 7 ZEÚ stanovuje:

„1. Na základe odôvodneného návrhu jednej tretiny členských štátov, Európskeho parlamentu alebo Európskej komisie môže Rada štvorpätinovou väčšinou svojich členov po získaní súhlasu Európskeho parlamentu rozhodnúť, že existuje jasné riziko vážneho porušenia hodnôt uvedených v článku 2 niektorým členským štátom. Pred prijatím takéhoto rozhodnutia Rada vypočuje príslušný členský štát a v súlade s tým istým postupom mu môže adresovať vhodné odporúčania.

Rada pravidelne overuje, či dôvody, na základe ktorých prijala rozhodnutie, ešte stále trvajú.

2. Európska rada môže na návrh jednej tretiny členských štátov alebo na návrh Európskej komisie a po získaní súhlasu Európskeho parlamentu jednomyselne rozhodnúť o existencii závažného alebo pretrvávajúceho porušenia hodnôt uvedených v článku 2 niektorým členským štátom, a to po vyzvaní tohto členského štátu, aby predložil svoje stanovisko.

3. Ak je prijaté rozhodnutie podľa odseku 2, môže Rada kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o pozastavení určitých práv vyplývajúcich z uplatňovania zmlúv pre príslušný členský štát vrátane hlasovacieho práva zástupcu vlády tohto členského štátu na zasadnutiach Rady. Rada pritom zohľadní možné následky takéhoto pozastavenia na práva a povinnosti fyzických a právnických osôb.

¹⁰ V tomto rozsudku, z ktorého je v súčasnosti k dispozícii jedine výrok, Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v podstate rozhodol, že niektoré základné ustanovenia práva Únie (a sice článok 1 prvý odsek ZEÚ, článok 2 ZEÚ, článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ), najmä pokiaľ stanovujú zásadu prednosti práva Únie, porušujú niektoré základné ustanovenia poľskej ústavy a na základe toho uviedol, že nevyklucuje, že využije svoju právomoc a priamo preskúma ústavnosť rozsudkov Súdneho dvora a rozhodne o ich neuplatňovaní v poľskom právnom poriadku.

Závazky príslušného členského štátu vyplývajúce zo zmlúv zostávajú pre tento štát v každom prípade aj naďalej záväzné.

4. Rada môže následne kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o zmene alebo odvolaní opatrení prijatých podľa odseku 3 v dôsledku zmeny situácie, ktorá viedla k ich zavedeniu.

5. Pravidlá hlasovania, ktoré sa na účely tohto článku vzťahujú na Európsky parlament, Európsku radu a Radu, sú ustanovené v článku 354 [ZFEÚ].“

7. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ stanovuje:

„Členské štáty ustanovia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany.“

2. Charta

8. Článok 47 Charty, nazvaný „Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“, stanovuje:

„Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

...“

3. Rámcové rozhodnutie 2002/584

9. Odôvodnenia 5, 6, 10 a 12 rámcového rozhodnutia 2002/584 stanovujú:

„(5) cieľ vytýčený pre Úniu stať sa zónou slobody, bezpečnosti a práva, vedie k zrušeniu vydávania osôb medzi členskými štátmi a k jeho nahradeniu systémom vydávania osôb medzi súdnymi orgánmi; okrem toho, zavedenie nového zjednodušeného systému vydávania odsúdených alebo podozrivých osôb pre účely výkonu rozsudku alebo trestného stíhania umožňuje odstrániť zložitú a prípadné prieťahy pri existujúcich vydávacích postupoch; tradičné vzťahy spolupráce, ktoré až doteraz existovali medzi členskými štátmi, by mal nahradiť systém voľného pohybu súdnych rozhodnutí v trestných veciach, vrátane predbežných a konečných rozhodnutí v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;

(6) [EZ] zavedený týmto rámcovým rozhodnutím je prvým konkrétnym opatrením v oblasti trestného práva, ktorým sa vykonáva zásada vzájomného uznávania, označovaná Európskou radou ako ‚základný kameň‘ spolupráce v oblasti súdnictva;

...

(10) mechanizmus [EZ] je založený na vysokej miere dôvery medzi členskými štátmi; jeho vykonávanie sa môže pozastaviť iba v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku 6 ods. 1 [ZEÚ] jedným z členských štátov, zisteného Radou v zmysle článku 7 ods. 1 uvedenej zmluvy, s následkami uvedenými v článku 7 ods. 2 zmluvy;

...

(12) toto rámcové rozhodnutie rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané v článku 6 [ZEÚ] a vyjadrené v [Charte], najmä jej Kapitoly VI; nič v tomto rámcovom rozhodnutí sa nemôže vykladať ako zákaz odmietnutia odovzdať osobu, na ktorú bol vydaný [EZ], keď existujú dôvody domnievať sa, na základe objektívnych skutočností, že uvedený zatykač bol vydaný s cieľom trestného stíhania alebo potrestania osoby z dôvodu jej pohlavia, rasy, náboženského vyznania, etnického pôvodu, národnosti, jazyka, politického zmýšľania alebo sexuálnej orientácie, alebo že postavenie tejto osoby môže byť predpojaté [ohrozené – *neoficiálny preklad*] z niektorého z uvedených dôvodov“.

10. Podľa článku 1 tohto rámcového rozhodnutia, nazvaného „Definícia európskeho zatykača a povinnosť vykonať ho“:

„1. [EZ] je súdne rozhodnutie vydané členským štátom s cieľom zatknúť a vydať požadovanú osobu inému členskému štátu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia [s cieľom, aby iný členský štát zatkol a odovzdal vyžiadajúcu osobu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody, alebo ochranného opatrenia spojeného s odňatím slobody – *neoficiálny preklad*].

2. Členské štáty vykonávajú každý [EZ] na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia.

3. Toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne princípy zakotvené v článku 6 [ZEÚ].“

11. Články 3, 4 a 4a tohto rámcového rozhodnutia vymenúvajú dôvody povinného a nepovinného nevykonania EZ.

12. Článok 15 tohto rámcového rozhodnutia, nazvaný „Rozhodnutie o odovzdaní“, stanovuje:

„1. Vykonávajúci súdny orgán rozhodne v lehotách a za podmienok definovaných v tomto rámcovom rozhodnutí o tom, či osobu odovzdá.

2. Ak vykonávajúci súdny orgán považuje informácie oznámené vydávajúcim členským štátom [členským štátom vydávajúcim zatykač – *neoficiálny preklad*] za nedostatočné na rozhodnutie o vydaní [odovzdaní – *neoficiálny preklad*], požiada o urýchlené doplnenie ďalších potrebných informácií, najmä s ohľadom na články 3 až 5 a článok 8, a môže stanoviť lehotu na ich prijatie, berúc do úvahy potrebu dodržania lehôt stanovených v článku 17.

3. Vydávajúci súdny orgán [Súdny orgán vydávajúci zatykač – *neoficiálny preklad*] môže kedykoľvek zaslať vykonávajúcemu súdnemu orgánu ďalšie užitočné informácie.“

B. Holandské právo

13. Overleveringswet (zákon o odovzdávaní osôb) z 29. apríla 2004¹¹, v znení zmenenom naposledy zákonom zo 17. marca 2021¹², preberá do holandského práva rámcové rozhodnutie 2002/584.

14. § 1 zákona o odovzdávaní osôb stanovuje:

„Na účely tohto zákona platia nasledujúce definície:

...

g) súd: súd prvého stupňa v Amsterdame;

...“

15. § 11 tohto zákona stanovuje vo svojom odseku 1:

„[EZ] nebude vykonaný v prípade, keď podľa súdu existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že vyžiadaná osoba bude po odovzdaní vystavená skutočnému riziku porušenia jej základných práv zaručených [Chartou].“

16. § 26 tohto zákona stanovuje vo svojom odseku 1:

„Súd preskúma... možnosť odovzdania osoby...“

17. § 28 tohto zákona stanovuje:

„1. Súd rozhodne o odovzdaní najneskôr do štrnástich dní od skončenia súdneho vyšetrovania. Rozsudok musí byť odôvodnený.

2. Ak súd rozhodne..., že nemôže dať súhlas s odovzdaním osoby..., prislúcha mu odmietnuť toto odovzdanie vo svojom rozhodnutí.

3. V iných prípadoch, než sú prípady stanovené v odseku 2, súd svojím rozsudkom povolí odovzdanie okrem prípadu, keď sa domnieva, že [EZ] nemôže byť vykonaný podľa § 11 ods. 1...“

III. Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

A. Vec C-562/21 PPU

18. Dňa 6. apríla 2021 poľský súdny orgány vydal EZ proti X, poľskému štátnemu príslušníkovi, s cieľom jeho zatknutia a odovzdania tomuto súdному orgánu na účely výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený právoplatným rozsudkom z 30. júna 2020 za vydieranie a hrozbu násilia.

¹¹ Stb. 2004, č. 195.

¹² Stb. 2021, č. 155.

19. Dotknutá osoba bola umiestnená do vyšetrovacej väzby dovtedy, kým vnútroštátny súd rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozhodne o jej odovzdaní, pričom s týmto odovzdaním nesúhlasila.

20. Tento súd rozhodujúci v rámci žiadosti o vykonanie EZ konštatoval existenciu systémových alebo všeobecných nedostatkov, pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, ktoré predstavovali skutočné riziko porušenia práva na nezávislý súd, zakotveného článkom 47 druhým odsekom Charty, ako podstaty základného práva na spravodlivý proces.

21. Okrem toho tento súd uviedol, že hoci osoba, ktorej odovzdanie sa žiadalo na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody, mohla v rámci postupu odovzdania spresniť, ktorí sudcovia členského štátu, ktorý vydal EZ, sa zúčastnili na konaní vedenom proti nej, táto osoba nemôže po svojom odovzdaní účinným spôsobom namietať proti platnosti vymenovania sudcu alebo zákonnosti výkonu jeho sudcovských funkcií podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť 14. februára 2020¹³.

22. Za týchto okolností rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Aké kritérium má uplatniť súd, ktorý rozhoduje o vykonaní EZ na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody stanoveného právoplatným rozsudkom, keď skúma, či v členskom štáte, ktorý vydal EZ, bolo v rámci konania vedúceho k odsudzujúcemu rozsudku porušené právo na prístup k súdu zriadenému zákonom, pričom v tomto členskom štáte nie je voči prípadnému porušeniu tohto práva možný žiaden účinný prostriedok nápravy?“

B. Vec C-563/21 PPU

23. Poľské súdne orgány vydali šesť EZ proti Y, poľskému štátnemu príslušníkovi, na účely jeho zatknutia a odovzdania týmto súdom. Dva EZ boli vydané na účely výkonu trestov odňatia slobody a ďalšie štyri EZ boli vydané na účely výkonu trestných stíhaní za viacero trestných činov vrátane trestného činu podvodu. Vec predložená vnútroštátnym súdom sa týka EZ vzťahujúceho sa na tento posledný uvedený trestný čin, vydaného 7. apríla 2020.

24. Dotknutá osoba bola umiestnená do vyšetrovacej väzby dovtedy, kým vnútroštátny súd rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozhodne o jej odovzdaní, pričom s týmto odovzdaním nesúhlasila.

25. Tento súd, rozhodujúci o žiadosti o vykonanie EZ, konštatoval podobne ako vo veci C-562/21 PPU existenciu systémových alebo všeobecných nedostatkov, pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, ktoré predstavovali skutočné riziko porušenia práva na nezávislý súd, zakotveného článkom 47 druhým odsekom Charty.¹⁴

¹³ Ide o zmeny právnej úpravy týkajúcej sa súdnej moci, medzi ktoré patrí ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (zákon o zmene zákona o systéme všeobecných súdov, zákona o Najvyššom súde a niektorých iných zákonov) z 20. decembra 2019 (Dz. U. z roku 2020, položka 190). Podľa tejto právnej úpravy poľské súdy nemôžu preskúmať žaloby založené na vymenovaní sudcu alebo na zákonnosti výkonu jeho sudcovských funkcií. Pozri v tomto zmysle stanovisko Benátskej komisie č. 977/2020.

¹⁴ Pozri bod 20 vyššie.

26. Okrem toho tento súd na jednej strane uviedol, že pre osobu, ktorej odovzdanie bolo žiadané na účely trestných stíhaní, nebolo možné v konaní o odovzdaní spresniť, ktorí sudcovia členského štátu, ktorý vydal EZ, budú po jej odovzdaní rozhodovať o veciach, ktoré sa jej týkajú, keďže veci sú prideľované sudcom daného súdu náhodným spôsobom, a že táto osoba teda nemá možnosť konkrétnym spôsobom poukázať na nezrovnalosti, ku ktorým došlo pri vymenovaní jedného alebo viacerých sudcov. Na druhej strane tento súd konštatoval, že podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť 14. februára 2020, nemôže vyžiadaná osoba po jej odovzdaní účinným spôsobom vzniesť námietky proti platnosti vymenovania sudcu alebo zákonnosti výkonu jeho sudcovských funkcií.¹⁵

27. Za týchto okolností rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Je potrebné uplatniť kritérium uvedené v rozsudku [Minister for Justice and Equality] a potvrdené rozsudkom [Openbaar Ministerie], ak existuje skutočné riziko, že o dotknutej osobe bude rozhodovať súd, ktorý nebol vopred zriadený zákonom?
2. Je potrebné uplatniť kritérium uvedené v rozsudku [Minister for Justice and Equality] a potvrdené rozsudkom [Openbaar Ministerie], ak vyžiadaná osoba, ktorá chce napadnúť svoje odovzdanie, nemôže z dôvodu spôsobu náhodného prideľovania vecí splniť toto kritérium, pretože v danom okamihu nie je možné určiť zloženie súdov, pred ktorými bude súdená?
3. Má neexistencia účinného prostriedku nápravy na účely spochybnenia platnosti vymenovania sudcov v Poľsku za okolností, keď je zrejmé, že vyžiadaná osoba nevie v danom okamihu určiť, že súdy, pred ktorými bude súdená, budú zložené zo sudcov, ktorí nie sú platne vymenovaní, za následok porušenie podstaty práva na spravodlivý proces, ktoré vyžaduje, aby vykonávajúci členský štát odmietol odovzdanie vyžiadanej osoby?“

IV. Naliehavé prejudiciálne konanie

28. Prvá komora Súdneho dvora rozhodla 30. septembra 2021, že vyhovie návrhu vnútroštátneho súdu na prejednanie týchto dvoch vecí v naliehavom prejudiciálnom konaní. Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že na jednej strane sa položené prejudiciálne otázky týkali výkladu rámcového rozhodnutia, na ktoré sa vzťahuje hlava V tretia časť zmluvy o FEÚ, a že na druhej strane vnútroštátny súd uviedol, že X a Y boli umiestnení do väzby v Holandsku dovtedy, kým tento súd rozhodne o ich odovzdaní.

29. Súdny dvor tiež rozhodol vzhľadom na súvislosť týchto vecí spojiť ich na účely písomnej a ústnej časti konania, ako aj rozsudku.

30. Písomné pripomienky predložili X, Openbaar Ministerie (prokuratúra, Holandsko), holandská a poľská vláda, ako aj Komisia. Openbaar Ministerie (prokuratúra), holandská, írská a poľská vláda, ako aj Komisia predniesli ústne pripomienky na pojednávaní, ktoré sa konalo 16. novembra 2021.

¹⁵ Pozri poznámku pod čiarou 13 vyššie.

V. Analýza

31. Svojimi prejudiciálnymi otázkami v týchto dvoch veciach, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či pri uplatnení zásad vyvođených v rozsudkoch Minister for Justice and Equality a Openbaar Ministerie je povinný odmietnuť odovzdať vyžiadajú osobu v nasledujúcich situáciách:

- na jednej strane, počas skúmania EZ vydaného na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody, pokiaľ v členskom štáte, ktorý vydal EZ, i) právo na súd zriadený zákonom bolo porušené počas konania, ktoré viedlo k odsudzujúcemu rozsudku, a ii) proti prípadnému porušeniu tohto práva nie je možný žiaden účinný prostriedok nápravy;¹⁶
- na druhej strane, pri skúmaní EZ vydaného na účely trestných stíhaní, keď i) existuje skutočné riziko, že v členskom štáte, ktorý vydal EZ, bude vyžiadaná osoba súdená súdom, ktorý nebol zriadený zákonom,¹⁷ ii) táto osoba nemôže z dôvodu spôsobu náhodného pridelovania vecí určiť zloženie súdov, pred ktorými bude súdená,¹⁸ a iii) neexistuje účinný prostriedok nápravy na spochybnenie platnosti vymenovania sudcov¹⁹.

32. Najskôr pripomeniem zásady vyvoденé rámcovým rozhodnutím 2002/584 a relevantnou judikatúrou (A) a následne odpoviem na prejudiciálne otázky (B).

A. O zásadách vyplývajúcich z rámcového rozhodnutia 2002/584 a z relevantnej judikatúry

33. Nižšie pripomeniem zásady stanovené v rámcovom rozhodnutí 2002/584 a vyvoденé judikatúrou, pokiaľ ide o dôvody nevykonania EZ súvisiace s rizikom porušenia základných práv vyžiadanej osoby (1), ako aj podmienky, za ktorých nezrovnalosti pri vymenovaní sudcu môžu viesť k spochybneniu práva osôb podliehajúcich súdnej právomoci na spravodlivý proces (2).

1. Dôvody nevykonania EZ súvisiace s rizikom porušenia základných práv vyžiadanej osoby

34. Ako vyplýva z odôvodnení 5, 6 a 10 rámcového rozhodnutia 2002/584, zavedenie mechanizmu EZ, ktorý umožňuje odstrániť zložitú a prípadné prieťahy pri existujúcich vydávacích postupoch, predstavuje konkrétne opatrenie v oblasti trestného práva, ktorým sa vykonáva zásada vzájomného uznávania, označovaná Európskou radou ako „základný kameň“ spolupráce v oblasti súdnictva a je založené na vysokej miere dôvery medzi členskými štátmi.²⁰ Vykonávanie tohto mechanizmu sa môže pozastaviť iba v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku 6 ods. 1 ZEÚ jedným z členských štátov, zisteného Radou

¹⁶ Jediná otázka vo veci C-562/21 PPU.

¹⁷ Prvá otázka vo veci C-563/21 PPU.

¹⁸ Druhá otázka vo veci C-563/21 PPU.

¹⁹ Tretia otázka vo veci C-563/21 PPU.

²⁰ Judikatúra Súdneho dvora spresnila, že cieľom mechanizmu EZ je najmä bojovať proti beztrestnosti vyžiadanej osoby, ktorá sa nachádza na inom území, než je územie, na ktorom údajne spáchala trestný čin (pozri rozsudok Openbaar Ministerie, bod 62 a citovanú judikatúru).

v zmysle článku 7 ods. 1 uvedenej Zmluvy, s následkami uvedenými v článku 7 ods. 2 Zmluvy. Odôvodnenie 12 tohto rámcového rozhodnutia však spresňuje, že toto rámcové rozhodnutie rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané v článku 6 ZEÚ a vyjadrené v Charte.²¹

35. Tieto dve „duše“ rámcového rozhodnutia 2002/584 sa odrážajú v jeho článku 1, ktorý vo svojom odseku 2 stanovuje, že členské štáty vykonávajú každý EZ na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia, a vo svojom odseku 3 spresňuje, že toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne zásady zakotvené v článku 6 ZEÚ.

36. Vyplýva z toho, že vykonávajúce súdne orgány v zásade môžu odmietnuť vykonať EZ iba z dôvodov, ktoré sú taxatívne vymenované v článkoch 3 až 4a rámcového rozhodnutia 2002/584²², alebo, v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, za „výnimočných okolností“, ktoré z dôvodu ich závažnosti vyžadujú, aby došlo k obmedzeniu zásad vzájomného uznávania a vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi, na ktorých je založená súdna spolupráca v trestných veciach.²³

37. Na účely preukázania existencie týchto výnimočných okolností, medzi ktorými sa nachádza porušenie určitých základných práv zakotvených v Charte, Súdny dvor zaviedol v rozsudku Aranyosi a Căldăraru preskúmanie v dvoch etapách (ďalej len „preskúmanie v dvoch etapách“ alebo „preskúmanie“²⁴):

- v prvej etape preskúmania musí vykonávajúci súdny orgán posúdiť skutočné riziko porušenia základných práv z hľadiska všeobecnej situácie v členskom štáte, ktorý vydal EZ,
- v druhej etape preskúmania musí tento orgán konkrétnym a presným spôsobom overiť, či existuje skutočné riziko porušenia základného práva vyžadanej osoby vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci²⁵.

38. Následne boli tieto zásady a najmä preskúmanie v dvoch etapách uplatnené vo vzťahu k situácii, v ktorej po vykonaní EZ existuje skutočné riziko porušenia práva na spravodlivý proces zakotveného v článku 47 Charty z dôvodu existencie systémových alebo všeobecných nedostatkov súdneho systému členského štátu, ktorý vydal EZ, v danom prípade Poľskej republiky, ktoré môžu narušiť nezávislosť sudcov, a teda viesť k porušeniu tohto práva.

39. V rozsudku Minister for Justice and Equality, týkajúcom sa EZ vydaného poľskými súdnymi orgánmi na účely trestných stíhaní, Súdny dvor rozhodol, že aj keď má vykonávajúci súdny orgán po prvej etape preskúmania k dispozícii dôkazy, ako sú tie uvedené v odôvodnenom návrhu Komisie podľa článku 7 ods. 1 ZEÚ, na preukázanie existencie reálneho rizika porušenia podstaty základného práva na spravodlivý proces z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov

²¹ Súdny dvor však spresnil, že zatiaľ čo vykonanie EZ predstavuje zásadu, odmietnutie vykonania je poňaté ako výnimka, ktorá sa musí vykladať reštriktívne [pozri rozsudky Minister for Justice and Equality (bod 41 a citovaná judikatúra), ako aj Openbaar Ministerie (bod 37)].

²² Okrem toho vykonanie EZ môže podliehať len jednej z podmienok taxatívne stanovených v článku 5 tohto rámcového rozhodnutia.

²³ Pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191), ako aj rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, ďalej len „rozsudok Aranyosi a Căldăraru“, EU:C:2016:198, bod 82). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona v spojených veciach L a P (Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač) (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, bod 39).

²⁴ Pozri rozsudok Aranyosi a Căldăraru (body 88, 89, 92 a 94).

²⁵ V prejednávanej veci išlo o skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania s osobami vo väzbe v členskom štáte, ktorý vydal EZ, z hľadiska štandardu ochrany základných práv zaručeného právom Únie a osobitne článkom 4 Charty.

týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci členského štátu, ktorý vydal zatykač²⁶, uvedený orgán musí ešte v rámci druhej etapy konkrétnym a presným spôsobom overiť, či existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba bude v prípade odovzdania do štátu, ktorý vydal EZ, takému riziku vystavená.²⁷ Uvedený orgán musí v tomto smere zohľadniť kritériá, akými sú osobná situácia tejto osoby, povaha protiprávneho konania, za ktoré je trestne stíhaná a skutkové okolnosti, na základe ktorých bol EZ vydaný (ďalej len „relevantné kritériá“), ako aj informácie poskytnuté členským štátom, ktorý vydal EZ, podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584.²⁸

40. V rozsudku Openbaar Ministerie týkajúcom sa EZ vydaného poľskými súdnymi orgánmi na účely trestných stíhaní a výkonu trestu odňatia slobody Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že aj v prípade, že vykonávajúci súdny orgán má k dispozícii dôkazy o systémových alebo všeobecných nedostatkoch týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci členského štátu vydávajúceho EZ, ktoré existovali v čase vydania dotknutého EZ alebo nastali po tomto vydaní, tento orgán nemôže uprieť postavenie „súdneho orgánu vydávajúceho zatykač“ v zmysle článku 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584 súdnemu orgánu, ktorý EZ vydal.²⁹ Na druhej strane Súdny dvor pripomenul, že aj pokiaľ vykonávajúci súdny orgán konštatuje existenciu vyššie uvedených systémových alebo všeobecných nedostatkov, vykonávajúci súdny orgán nemôže upustiť od vykonania druhej etapy preskúmania. V rámci tejto druhej etapy je tento orgán povinný posúdiť, či existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že po odovzdaní osoby, voči ktorej bol vydaný EZ, bude táto osoba vystavená skutočnému riziku porušenia jej základného práva na spravodlivý proces.³⁰ Súdny dvor v tejto súvislosti odkázal na relevantné kritériá rozvinuté v rozsudku Minister for Justice and Equality³¹, pričom spresnil, že tento orgán môže v rámci kontextu skutkových okolností, na základe ktorých bol EZ vydaný, prihliadnuť na vyhlásenia verejných orgánov, ktoré môžu zasiahnuť do preskúmania jednotlivého prípadu.³²

41. Súdny dvor vo vyššie uvedených rozsudkoch pri zachovaní zásady odovzdania vyžiadanej osoby v podstate rozhodol, že existencia skutočného rizika, že v prípade odovzdania osoby súdnemu orgánu, ktorý vydal EZ, bude porušené jej základné právo na nezávislý súd, a teda podstata jej základného práva na spravodlivý proces zaručeného článkom 47 druhým odsekom Charty, je spôsobilá umožniť vykonávajúcemu súdnemu orgánu, aby výnimočne nevyhoviel tomuto EZ na základe článku 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584.³³

²⁶ Presnejšie, nedostatok nezávislosti súdnych orgánov členského štátu vydávajúceho EZ z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov v tomto členskom štáte [rozsudok Minister for Justice and Equality (body 61 až 67)] spôsobuje porušenie základného práva na nezávislý súd, a teda aj podstaty základného práva na spravodlivý proces [rozsudok Minister for Justice and Equality (bod 75)].

²⁷ Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že len v prípade existencie rozhodnutia Európskej rady, ktorým sa za podmienok stanovených v článku 7 ods. 2 ZEÚ konštatuje, že v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, dochádza k závažnému a pretrvávajúcemu porušeniu zásad uvedených v článku 2 ZEÚ, ako sú zásady vlastné právnemu štátu, po ktorom nasleduje pozastavenie uplatňovania rámcového rozhodnutia 2002/584 Radou vo vzťahu k tomuto členskému štátu, je vykonávajúci súdny orgán povinný automaticky odmietnuť vykonanie každého EZ vydaného uvedeným členským štátom bez toho, aby musel vykonať akékoľvek konkrétne posúdenie reálneho rizika pre dotknutú osobu, že dôjde k ovplyvneniu podstaty jej základného práva na spravodlivý proces [pozri rozsudok Minister for Justice and Equality (bod 72), ako aj odôvodnenie 10 rámcového rozhodnutia 2002/584].

²⁸ Pozri rozsudok Minister for Justice and Equality (bod 79).

²⁹ Súdny dvor spresnil, že za okolností prejednávané veci vykonávajúci súdny orgán nemôže uprieť postavenie súdneho orgánu vydávajúceho zatykač v zmysle citovaného ustanovenia každému sudcovi a každému súdu tohto členského štátu, ktorý svojím postavením koná úplne nezávisle od výkonnej moci, a že existencia zistených nedostatkov nemá nevyhnutne vplyv na každé rozhodnutie, ktoré môžu súdy uvedeného členského štátu prijať v každom jednotlivom prípade (rozsudok Openbaar Ministerie, body 41 a 42).

³⁰ Pozri rozsudok Openbaar Ministerie (bod 60).

³¹ Rozsudok Minister for Justice and Equality (bod 79). Pozri bod 39 vyššie.

³² Pozri rozsudok Openbaar Ministerie (bod 61).

³³ Pozri rozsudky Minister for Justice and Equality (bod 59) a Openbaar Ministerie (bod 61). Uvádzam, že v prvom rozsudku Súdny dvor rozhodol, že predmetná situácia je spôsobilá umožniť vykonávajúcemu súdnemu orgánu, aby výnimočne nevyhoviel EZ, v druhom rozsudku Súdny dvor spresnil, že v tejto situácii sa vykonávajúci súdny orgán musí zdržať vyhovieť EZ.

42. Toto overenie, ktoré spočíva v preskúmaní v dvoch etapách, vyžaduje v prvom rade všeobecné posúdenie situácie členského štátu, ktorý vydal EZ, s následným individuálnym posúdením situácie dotknutej osoby, z ktorého vyplýva, že táto osoba je konkrétne vystavená skutočnému riziku porušenia predmetných základných práv.

2. Podmienky, za ktorých nezrovnalosti pri vymenovaní sudcu môžu porušiť právo osôb podliehajúcich súdnej právomoci na spravodlivý proces

43. Vzhľadom na to, že vnútroštátny súd uvádza, že systémové alebo všeobecné nedostatky, ktoré majú vplyv na základné právo na súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal EZ, vyplývajú predovšetkým z nezrovnalostí pri vymenovaní členov orgánov súdnej moci³⁴, považujem za vhodné uviesť ďalej v krátkosti zásady stanovené Súdny dvorom, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých nezrovnalosť pri vymenovaní sudcu môže spochybníť právo osôb podliehajúcich súdnej právomoci na spravodlivý proces.

44. V rozsudkoch z 26. marca 2020, Réexamen Simpson/Rada a HG/Komisija³⁵, Súdny dvor rozhodol o vplyve nezrovnalosti týkajúcej sa postupu vymenovania sudcu Súdu pre verejnú službu Európskej únie na právo účastníkov konania na súd zriadený zákonom.

45. Súdny dvor v tomto rozsudku spresnil – uvádzajúc, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva právo na prejednanie veci súdom „zriadeným zákonom“ v zmysle článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950, ktorému zodpovedá článok 47 druhý odsek Charty³⁶, už svojou povahou zahŕňa postup vymenovania sudcov³⁷ –, že nezrovnalosť, ku ktorej došlo pri vymenovaní sudcov v rámci príslušného súdneho systému, predstavuje porušenie článku 47 druhého odseku prvej vety Charty, najmä ak má táto nezrovnalosť takú povahu a závažnosť, že vytvára skutočné riziko, že iné zložky moci, najmä výkonná moc, by mohli vykonávať nenáležitú diskrečnú právomoc, ktorá ohrozuje integritu výsledku, ku ktorému vedie proces vymenovania, a teda vyvoláva legitímnu pochybnosť v myslí osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť dotknutého sudcu alebo sudcov, čo je prípad, keď sú dotknuté základné pravidlá, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť vytvárania a fungovania tohto súdneho systému.³⁸

46. Súdny dvor v tomto rozsudku rozlišoval na jednej strane medzi postupom vymenovania dotknutého sudcu na Súd pre verejnú službu (teda výberové konanie), pri ktorom Všeobecný súd Európskej únie konštatoval nezrovnalosť, a na druhej strane základnými pravidlami týkajúcimi sa vymenovania sudcov tohto súdu (teda článok 257 štvrtý odsek ZFEÚ a článok 3 prílohy I Štatútu Súdneho dvora Európskej únie) a dospel k záveru, že samotné porušenie postupu vymenovania nestačí na preukázanie existencie porušenia základného pravidla postupu vymenovania sudcov na Súd pre verejnú službu, ktoré má takú povahu a závažnosť, aby vyvolalo skutočné riziko, že Rada neodôvodnene použila svoje právomoci, čím ohrozila integritu výsledku, ku ktorému viedol proces vymenovania, a tým vyvolala legitímnu pochybnosť v myslí osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť sudcu vymenovaného na tretie miesto, prípadne

³⁴ Vnútroštátny súd odkazuje na vymenovanie sudcov na návrh KRS podľa zákona z 8. decembra 2017, ktorým sa mení zákon o KRS a niektoré ďalšie zákony.

³⁵ C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, ďalej len „rozsudok Réexamen Simpson“, EU:C:2020:232.

³⁶ Pozri vysvetlivky k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17).

³⁷ Rozsudok Réexamen Simpson (bod 74). Pozri rozsudky ESLP z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 226 až 228), a z 22. júla 2021, Reczkowicz v. Poľsko (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, bod 218).

³⁸ Rozsudok Réexamen Simpson (bod 75).

komory, do ktorej bol pridelený.³⁹ Tie isté zásady uplatnil Súdny dvor vo vzťahu k situácii poľského súdneho systému v rozsudku zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie)⁴⁰.

47. Z tejto judikatúry v podstate vyplýva, že nezrovnalosti pri vymenovaní niektorých sudcov môžu mať vplyv na konkrétnu situáciu osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ vytvárajú riziko zasahovania výkonnej moci do riadneho výkonu spravodlivosti a vyvolávajú tým pochybnosť v mysli osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť týchto sudcov a súdov, do ktorých sú pridelení. Tieto závery ma vedú k názoru, že v rámci druhej etapy preskúmania vo veciach samých treba overiť, či situácia dotknutých osôb vzhľadom na relevantné kritériá má pre výkonnú moc význam, ktorý ide nad rámec konkrétnych skutočností údajných protiprávných konaní a ktorý ich vystavuje riziku, že ich vec nebude prejednaná nestranne, ako to vysvetlím nižšie.

B. O prejudiciálnych otázkach

48. Prejednávané veci sa radia do kontextu, ktorý je takmer zhodný s tým, ktorý viedol k rozsudkom Minister for Justice and Equality a Openbaar Ministerie, ako aj s tým, ktorý je predmetom prejednáwanej veci C-480/21, Minister for Justice and Equality.⁴¹ Týkajú sa vykonania EZ vydaného poľskými súdnymi orgánmi na účely trestných stíhaní alebo výkonu trestu odňatia slobody. Ako už bolo uvedené, vnútroštátny súd sa svojimi prejudiciálnymi otázkami v podstate pýta, či a ako má uplatniť druhú etapu preskúmania⁴² v konkrétnom kontexte prejednáwanej veci.

1. O prvej etape preskúmania

49. Na úvod, pokiaľ ide o prvú etapu preskúmania, vnútroštátny súd bez toho, aby vzniesol prejudiciálnu otázku v tomto smere, konštatuje existenciu systémových alebo všeobecných nedostatkov týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, ktoré existovali počas vydania EZ, stále existujú a dokonca sa v priebehu posledných rokov postupne zhoršili. Tento súd opiera svoje konštatovanie predovšetkým na vymenovaní sudcov na návrh KRS podľa zákona, ktorým sa mení zákon o KRS a niektoré iné zákony, z 8. decembra 2017⁴³, ako aj na tom, že odovzdaná osoba nemôže podľa právnej úpravy, ktorá nadobudla účinnosť 14. februára 2020, účinným spôsobom namietať proti platnosti vymenovania sudcu alebo zákonnosti výkonu jeho sudcovských funkcií.⁴⁴

³⁹ Rozsudok Réexamen Simpson (bod 79).

⁴⁰ C-487/19, EU:C:2021:798 (bod 130).

⁴¹ Táto vec sa tiež týka EZ vydaných poľskými súdnymi orgánmi na účely trestných stíhaní a výkonu trestu odňatia slobody. Supreme Court (Najvyšší súd) svojím návrhom na začatie prejudiciálneho konania na jednej strane uviedol, že nemôže určiť zloženie súdu, pred ktorým budú súdené dotknuté osoby, z dôvodu náhodného pridelovania vecí, a na druhej strane, že tieto dotknuté osoby nemôžu napadnúť pred súdom zloženie súdneho orgánu, pred ktorým budú súdené, aj keby sa domnievali, že bolo zostavené protiprávne. Vnútroštátny súd sa na základe toho pýta, či systémové alebo všeobecné nedostatky v poľskom súdnom systéme sú takého rozsahu, že samy osebe predstavujú porušenie podstaty základného práva na spravodlivý proces, čo by ho v podstate oslobodzovalo od druhej etapy preskúmania v dvoch etapách.

⁴² Pozri body 37 až 40 vyššie.

⁴³ Pozri poznámku pod čiarou 6 vyššie.

⁴⁴ Pozri poznámku pod čiarou 13 vyššie.

50. Bez toho, aby som chcel zasahovať do právomocí vnútroštátneho súdu a s výhradou overení, ktoré musí tento súd vykonať v súvislosti s aktuálnosťou tejto analýzy a prípadným vývojom situácie na vnútroštátnej úrovni⁴⁵, so zreteľom na judikatúru týkajúcu sa nezávislosti poľského súdneho systému môžem v zásade súhlasiť so zisteniami uvedenými týmto súdom.⁴⁶

2. O druhej etape preskúmania

51. Pokiaľ ide o druhú etapu preskúmania, Súdny dvor má objasniť uplatňovanie relevantných kritérií v prípade na jednej strane vykonania EZ vydaného na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody a na druhej strane vykonania EZ vydaného na účely trestných stíhaní.⁴⁷

52. Treba teda preskúmať, či systémové alebo všeobecné nedostatky týkajúce sa nezávislosti súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, pokiaľ vedú alebo by mohli viesť k špecifickým nedostatkom pri vymenovaní sudcov, ktorí odsúdili vyžiadajú osobu alebo majú o nej rozhodovať po jej odovzdaní, môžu mať v prejednávanej veci za následok porušenie práva tejto osoby na nezávislý súd, zakotveného v článku 47 druhom odseku prvej vete Charty. V prípade, že je to tak, vykonávajúci súdny orgán musí podľa článku 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584 upustiť od vykonania EZ, zatiaľ čo v opačnom prípade musí vykonať tento EZ.⁴⁸

53. Pokiaľ ide na jednej strane o vykonanie EZ vydaného na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúceho pozbavenie osobnej slobody, vnútroštátny súd uvádza, že existuje skutočné riziko, že jeden alebo viacerí sudcovia vymenovaní po sporných reformách⁴⁹ sa zúčastnili na konaní týkajúcom sa osoby, v súvislosti s ktorou bol vydaný tento EZ. Tento súd dodáva, že hoci dotknutá osoba môže prakticky spresniť, ktorí sudcovia členského štátu vydávajúceho EZ sa zúčastnili na rozhodovaní v jej veci, táto osoba nemôže podľa právnej úpravy zavedenej počas roka 2020 v rámci sporných reforiem účinne namietiť proti platnosti vymenovania sudcu alebo zákonnosti výkonu jeho sudcovských funkcií.⁵⁰

54. Pokiaľ ide na druhej strane o vykonanie EZ vydaného na účely trestných stíhaní, vnútroštátny súd konštatuje, že vyžiadaná osoba nemôže vedieť, ktorí sudcovia budú rozhodovať v jej veci po jej odovzdaní vzhľadom na mechanizmus náhodného pridelovania vecí sudcom daného súdu, ktorý bol tiež zavedený v rámci sporných reforiem.

55. Uvádzam, že v týchto dvoch prípadoch môže dôjsť k dvom situáciám, a síce k tej, keď je možné vylúčiť existenciu nezrovnalostí pri vymenovaní jedného alebo viacerých sudcov, ktorí rozhodli alebo majú rozhodovať vo veci vyžiadaných osôb a), a k tej, keď existujú nezrovnalosti alebo skutočné riziko nezrovnalostí pri tomto vymenovaní b). V tejto druhej situácii, ktorá je

⁴⁵ V tejto súvislosti musím, bohužiaľ, konštatovať, že od podania týchto návrhov na začatie prejudiciálneho konania sa situácia vzhľadom na rozsudok Ústavného súdu vyvinula osobitne znepokojivým spôsobom.

⁴⁶ Súdny dvor totiž touto judikatúrou potvrdil, že viaceré aspekty reforiem poľského súdneho systému smerovali proti základnému právu na spravodlivý proces z dôvodu neexistencie nezávislosti niektorých súdov tohto členského štátu. Pozri najmä nedávny rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798).

⁴⁷ Pozri bod 31 vyššie.

⁴⁸ Uvádzam, že prípadné odmietnutie vykonať EZ nemá vplyv najmä na možnosť, pokiaľ to povoľuje právo vykonávajúceho členského štátu, aby osoba, na ktorú sa vzťahuje EZ, bola vo vykonávajúcom členskom štáte stíhaná za rovnaké činy ako tie, ktoré sú dôvodom EZ, alebo aby sa tento členský štát zaviazal, že vykoná trest alebo ochranné opatrenie, na ktorých účely bol EZ vydaný. Táto možnosť je napokon stanovená v článku 4 ods. 2 a 6 rámcového rozhodnutia 2002/584 medzi dôvodmi na nepovinné nevykonanie EZ.

⁴⁹ Vnútroštátny súd odkazuje predovšetkým na vymenovanie sudcov na návrh KRS podľa zákona z 8. decembra 2017, ktorým sa mení zákon o KRS a niektoré ďalšie zákony.

⁵⁰ Pozri bod 21 vyššie.

predmetom prejudiciálnych otázok, treba spresniť, či a v akej miere môže existencia alebo riziko týchto nezrovnalostí viesť vykonávajúci súdny orgán k odmietnutiu vykonať EZ. Napokon považujem za vhodné uviesť niekoľko záverov o možných následkoch rozsudku Ústavného súdu na vyššie uvedené preskúmanie, ktorý, hoci bol vydaný po podaní týchto návrhov na začatie prejudiciálneho konania, predstavuje skutočnosť, ktorú vnútroštátny súd bude musieť zohľadniť pri svojom posúdení c).

a) O neexistencii nezrovnalostí pri vymenovaní príslušných vnútroštátnych sudcov

56. Vykonávajúci súdny orgán by na základe svojich overení a prípadných výmen informácií s príslušnými orgánmi členského štátu, ktorý vydal EZ, pri uplatnení článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 mohol dospieť k záveru, že súdny orgán, ktorý rozhodol o treste odňatia slobody alebo opatrení zahŕňajúcom pozbavenie slobody voči vyžadanej osobe, nebol zložený zo sudcov vymenovaných v súlade s pravidlami vyplývajúcimi zo sporných reforiem⁵¹, alebo že neexistuje konkrétne riziko, že osoba, ktorej odovzdanie sa žiada na účely trestných stíhaní, bude súdená súdnym orgánom zloženým zo sudcov vymenovaných na základe týchto pravidiel.

57. V takýchto situáciách by systémové alebo všeobecné nedostatky, ktoré ovplyvňujú súdny systém členského štátu, ktorý vydal EZ, nemali byť prekážkou odovzdania dotknutej osoby do tohto členského štátu, ak neexistujú iné dôvody opodstatňujúce odmietnutie tohto odovzdania.⁵²

b) O existencii alebo konkrétnom riziku nezrovnalostí pri vymenovaní príslušných vnútroštátnych sudcov

58. Vykonávajúci súdny orgán stále na základe svojich overení a prípadne výmene informácií s príslušnými orgánmi členského štátu, ktorý vydal EZ, pri uplatnení článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 by mohol konštatovať, že súdny orgán, ktorý vydal rozsudok o treste odňatia slobody alebo o opatrení zahŕňajúcom pozbavenie osobnej slobody, bol skutočne zložený z jedného alebo viacerých sudcov vymenovaných na základe pravidiel vyplývajúcich zo sporných reforiem, alebo že existuje konkrétne riziko, že sudcovia, ktorí odsúdili vyžadovanú osobu alebo ktorí preskúmajú jej vec po jej odovzdaní, patria do kategórie sudcov vymenovaných v súlade s týmito pravidlami. Tieto situácie, ktoré sú predmetom prvej a druhej prejudiciálnej otázky vo veci C-563/21 PPU, sú charakterizované pochybnosťou vykonávajúceho súdneho orgánu o skutočnom vplyve účasti (skutočnej alebo pravdepodobnej) sudcov vymenovaných protiprávne z hľadiska dodržania základného práva tejto osoby na nezávislý súd.

⁵¹ V tejto súvislosti nesúhlasím s tvrdeniami X, podľa ktorých dokonca aj v tomto prípade na jednej strane nie je vylúčené, že v určitom momente po odovzdaní osoby bude o sporoch alebo žiadostiach súvisiacich s výkonom trestov odňatia slobody rozhodovať sudca, ako napríklad pri návrhoch na preskúmanie odsudzujúceho rozsudku, na podmienené oslobodenie, na prerušenie výkonu trestu alebo udelenie milosti, a že na druhej strane je nesprávne vychádzať zo zásady, že existuje právoplatný rozsudok, čo by chcel uplatniť na súde. Nezdá sa mi totiž, že vykonávajúci súdny orgán je povinný všeobecne a hypoteticky preskúmať súdny systém členského štátu, ktorý vydal EZ, na účely zabránenia tomu, aby v každom prípadnom a následnom štádiu konania vo veci nebola odovzdaná osoba vystavená riziku, že o jej veci nebude rozhodnuté nezávislým spôsobom.

⁵² Musím spresniť, že tento záver súvisí s otázkou o účinkoch, v konkrétnych prípadoch, systémových a všeobecných nedostatkoch členského štátu, ktorý vydal EZ, uvádzaných vnútroštátnym súdom, a síce tých, ktoré sa týkajú neexistencie nezávislosti súdov z dôvodu nezrovnalostí pri vymenovaní viacerých sudcov. Netýka sa prípadných následkov, v rovnakých prípadoch, iných systémových alebo všeobecných nedostatkoch súdneho systému členského štátu, ktorý vydal EZ, ako sú tie súvisiace s disciplinárnym režimom sudcov [pozri rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Polsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596)]. V takom prípade za predpokladu, že vyžadovaná osoba poskytla dôkazy, ktoré vyvolali konkrétne pochybnosti o účinkoch systémových alebo všeobecných nedostatkoch týkajúcich sa disciplinárneho režimu sudcov na jej situáciu, by vykonávajúcemu súdnemu orgánu prislúchalo overiť, prípadne na základe informácií poskytnutých členským štátom, ktorý vydal EZ, pri uplatnení článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584, či vzhľadom na relevantné kritériá existuje dostatok dôvodov domnievať sa, že existencia alebo riziko disciplinárnych konaní mohlo ovplyvniť rozhodnutie (o odsúdení alebo trestnom stíhaní), o ktoré sa opiera EZ. Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania však nevyplýva, že táto otázka bola položená v prejednávanych veciach.

59. S ohľadom na judikatúru Súdneho dvora preskúmanú v bodoch 37 až 41 týchto návrhov sa mi však zdá, že táto pochybnosť sama osebe nestačí na preukázanie existencie skutočného rizika porušenia základného práva vyžiadanej osoby na nezávislý súd v rámci druhej etapy preskúmania, a teda na odôvodnenie prípadného odmietnutia zo strany tohto orgánu vykonať EZ. Podobne ako pri systémových alebo všeobecných nedostatkoch súdneho systému členského štátu, ktorý vydal EZ, samotný vplyv týchto nedostatkov na vnútroštátne konania ako také, ukončené alebo budúce, vo vzťahu k vyžiadanej osobe, ktoré síce podnecujú tento orgán k preukázaniu zvýšenej obozretnosti pri posúdení okolností vydania EZ⁵³, nemôžu oslobodiť tento orgán od preskúmania relevantných kritérií.

60. V tejto súvislosti pripomínam, že Súdny dvor vo svojej judikatúre o nezávislosti poľského súdneho systému v podstate rozhodol, že Poľská republika spornými reformami umožnila výkonnej moci zasahovať rozhodujúcim spôsobom do vymenovania sudcov a ich disciplinárneho režimu. Okrem toho judikatúra Súdneho dvora preskúmaná v bode 45 týchto návrhov spresnila, že nezrovnalosť pri vymenovaní sudcov predstavuje porušenie článku 47 druhého odseku Charty, najmä pokiaľ vytvára riziko zasahovania výkonnej moci do výkonu súdnej moci, umožňujúc tým výkonnej moci ovplyvňovať súdnu moc a narúšajúc delbu moci, a teda nezávislosť súdnej moci.⁵⁴

61. Domnievam sa teda, že posúdenie účinkov systémových alebo všeobecných nedostatkov na konkrétnu situáciu vyžiadaných osôb musí byť vykonané v závislosti na povahe zistených nedostatkov. Pokiaľ ide o prejednávanú vec, z hľadiska zistených nedostatkov týkajúcich sa zasahovania výkonnej moci do výkonu súdnej moci ide o otázku, či tento zásah môže ovplyvniť prejednanie vecí týkajúcich sa vyžiadaných osôb.

62. Prislúcha teda vnútroštátnemu súdu, aby na základe dôkazov predložených vyžiadanou osobou a informácií, ktoré prípadne získa od orgánov členského štátu vydávajúceho EZ, pri uplatnení článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 overil, či by nedostatok nezávislosti poľských súdov, vyplývajúci zo zasahovania výkonnej moci do výkonu súdnej moci, mohol porušiť právo vyžiadaných osôb na nezávislý súd vzhľadom na relevantné kritériá, ako aj na prípadný vývoj legislatívneho a súdneho rámca členského štátu, ktorý vydal EZ.⁵⁵

63. Relevantné kritériá sa teda v prejednávaných veciach musia uplatniť s ohľadom na prípadné riziko zasahovania výkonnej moci do vecí týkajúcich sa vyžiadaných osôb. Konkrétne, pri uplatnení týchto kritérií bude vnútroštátny súd predovšetkým povinný posúdiť, či *osobná situácia* vyžiadaných osôb môže zahŕňať riziko, že tieto osoby budú súdené na základe iných skutočností, než sú tie, ktoré sú relevantné na účely preskúmania ich údajne protiprávneho konania, ako je prípadná účasť týchto osôb na politickom živote alebo ich príslušnosť k určitej kategórii, menšine alebo spoločenskej skupine, ktoré sú obzvlášť vystavené zasahovaniu výkonnej moci, vzhľadom na politiku, ktorú vedie. Následne tento súd bude povinný overiť, či *povaha*

⁵³ Pozri, pokiaľ ide o zhoršenie systémových a všeobecných nedostatkov, návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona v spojených veciach L a P (Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač) (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, bod 76), ako aj rozsudok Openbaar Ministerie (bod 60).

⁵⁴ Naproti tomu posúdenie by bolo odlišné, pokiaľ by sa tieto nedostatky týkali iného aspektu, ako napríklad pravidiel zaručujúcich právomoc vymenovaných sudcov alebo dĺžku ich funkčného obdobia [pozri v tomto zmysle rozsudok Réexamen Simpson (body 77 až 81)].

⁵⁵ Odkazujem najmä na uznesenie zo 14. júla 2021, ktorým bola Poľskej republike uložená povinnosť pozastaviť viaceré ustanovenia vnútroštátneho práva týkajúce sa nezávislosti disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu až do vyhlásenia rozsudku, ktorým sa skončí konanie vo veci C-204/21, ako aj uznesenie podpredsedníčky Súdneho dvora z 27. októbra 2021, Komisia/Poľsko (C-204/21 R, neuvverejnené, EU:C:2021:877), ktorým uložila Poľskej republike penále na účely odradenia tohto členského štátu od spomalenia zosúladenia svojho správania s týmto uznesením. Zástupca Poľskej republiky na pojednávaní spresnil, že uplatňovanie predmetného zákona bolo prerušené v nadväznosti na uznesenie podpredsedníčky Súdneho dvora zo 14. júla 2021, čo je okolnosť, ktorú prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

trestných činov, pre ktoré sú vyžiadané osoby stíhané, môže predstavovať riziko, že tieto osoby nebudú súdené nezávislým spôsobom.⁵⁶ Napokon vnútroštátny súd bude musieť posúdiť, či toto riziko môže vyplývať zo *skutkových okolností*, ktoré boli základom EZ, vzhľadom na prípadné vyhlásenia verejných orgánov, ktoré môžu zasiahnuť do spôsobu pojednania konkrétneho prípadu.

64. Okrem toho v rámci predchádzajúcej analýzy bude vnútroštátny súd povinný tiež preskúmať, či právna úprava členského štátu, ktorý vydal EZ, zaručuje vyžiadaným osobám účinný prostriedok nápravy umožňujúci namietat proti prípadným nezrovnalostiam pri vymenovaní jedného alebo viacerých dotknutých sudcov (pozri bod 53 týchto návrhov), čo je aspekt, ktorý je predmetom jedinej prejudiciálnej otázky vo veci C-562/21 PPU a tretej prejudiciálnej otázky vo veci C-563/21 PPU.⁵⁷

65. Pokiaľ ide o rozsah analýzy, ktorú musí vykonať vykonávajúci súdny orgán, domnievam sa, že prislúcha vyžiadanej osobe, aby poskytla vnútroštátnemu súdu dôkazy, z ktorých *prima facie* vyplýva konkrétne riziko, že vzhľadom na kritériá pripomenuté v bode 63 týchto návrhov o jej veci nemusí byť rozhodnuté nezávislým spôsobom. Hoci v tejto súvislosti nie je možné žiadať nespochybniteľný dôkaz, toto preukazovanie sa nemôže obmedziť na uvedenie všeobecného rizika, že systémové alebo všeobecné nedostatky súdneho systému členského štátu, ktorý vydal EZ, môžu ovplyvniť jej vec, keďže toto posúdenie patrí ešte do prvej etapy preskúmania. Podľa môjho názoru prislúcha vyžiadanej osobe na jednej strane predložiť dôkazy, z ktorých vyplýva, že rozhodujúci sudcovia alebo tí, ktorí sa pravdepodobne zúčastnia na rozhodovaní v jej veci, patria medzi sudcov vymenovaných podľa sporných reforiem, alebo že samotný súdny orgán, ktorý vydal EZ, nie je nezávislý voči výkonnej moci, a na druhej strane uviesť dôvody, na základe ktorých sa domnieva, že táto situácia môže mať negatívne následky na jej vlastnú vec z hľadiska relevantných podmienok týkajúcich sa jej osobnej situácie, povahy predmetných trestných činov a skutkového stavu, na základe ktorého bol vydaný EZ.⁵⁸ Podľa môjho názoru tieto dôkazy zvyčajne postačujú na to, aby vykonávajúci súdny orgán odmietol odovzdať túto osobu, okrem prípadu, ak súdny orgán, ktorý vydal EZ, sám poskytne konkrétne uistenia alebo záruky týkajúce sa zaobchádzania s touto osobou po jej odovzdaní, ktoré budú spôsobilé rozptýliť všetky pochybnosti o rizikách uvádzaných touto osobou.

c) O následkoch rozsudku Ústavného súdu

66. Rozsudok Ústavného súdu, ktorý bol síce vyhlásený po podaní týchto návrhov na začatie prejudiciálneho konania, predstavuje ako všeobecne známa skutočnosť prvok, ktorý vnútroštátny súd bude musieť zohľadniť pri svojom rozhodovaní.

⁵⁶ Vzhľadom na to, že trestné činy uvádzané vnútroštátnym súdom sa týkajú nepolitických trestných činov – a nie napríklad trestných činov, pri ktorých by sa dotknuté osoby mohli obávať zasahovania výkonnej moci –, zdá sa mi *prima facie* nepravdepodobné, že v prejednávanej veci by povaha týchto trestných činov mohla sama osebe a bez toho, aby bolo dotknuté konkrétne posúdenie vnútroštátnym súdom, predstavovať skutočné riziko, že dotknuté osoby nebudú súdené nezávislým spôsobom.

⁵⁷ Vnútroštátny súd odkazuje v tejto súvislosti na právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť 14. februára 2020 (pozri bod 21 vyššie). Tomuto súdu prislúcha overiť, či sporné ustanovenia tejto právnej úpravy budú v platnosti počas prípadného odovzdania vyžiadaných osôb s ohľadom na spresnenia poskytnuté zástupcom Poľskej republiky na pojednávaní (pozri poznámku pod čiarou 56 vyššie).

⁵⁸ V tomto kontexte môže byť podľa môjho názoru pre vyžiadajú osobu užitočné preukázať, že v čo najväčšej možnej miere uplatnila túto otázku pred príslušnými orgánmi členského štátu, ktorý vydal EZ, najmä vyčerpaním všetkých prostriedkov nápravy, ktoré poskytuje právo tohto členského štátu, a že preukázala náležitú starostlivosť, najmä pokiaľ ide o dostavenie sa pred príslušný súd tohto členského štátu.

67. Hoci jeho odôvodnenie ešte nie je k dispozícii, z výroku tohto rozsudku vyplýva, že Trybunaľ Konstytucyjny (Ústavný súd) spochybňuje samotnú uplatniteľnosť niektorých základných ustanovení Zmluvy o EÚ v tomto členskom štáte, ako aj hlavnú úlohu Súdneho dvora zabezpečiť dodržiavanie práva pri výklade a uplatňovaní zmlúv v súlade s článkom 19 ods. 1 ZEÚ, a to aj pokiaľ ide o spornú otázku nezávislosti súdnych orgánov, ktorá je jedným z hlavných znakov právneho štátu zaručeného článkom 2 ZEÚ.⁵⁹ Na rozdiel od uistení poskytnutých na pojednávaní zástupcom poľskej vlády sa zdá, že uplatňovanie práva Únie vnútroštátnymi súdmi nemôže byť predmetom žiadneho preskúmania v právnych situáciách, v ktorých sa Trybunaľ Konstytucyjny (Ústavný súd) domnieva, že je nevyhnutný výklad na základe poľskej ústavy.

68. Uvedený rozsudok predstavuje na prvý pohľad výraz súdnej politiky na najvyššej ústavnej úrovni, smerujúcej k spochybneniu spoločného uznávania základných zásad a hodnôt Únie týmto členským štátom⁶⁰, aj keď účasť tohto členského štátu v Únii sa pritom nezdá byť spochybňovaná.⁶¹

69. Iste, pred vyvodením akéhokoľvek záveru z rozsudku Ústavného súdu pre prejednávajúcu vec bude musieť vnútroštátny súd preukázať extrémnu opatrnosť vzhľadom na to, že následky tohto rozsudku budú musieť byť overené na základe podrobného preskúmania jeho odôvodnenia a konkrétnych podmienok jeho uplatnenia⁶² a vzhľadom tiež na to, že ide o situáciu, ktorá sa stále vyvíja.⁶³ Predovšetkým tvrdenie, že tento rozsudok *de facto* znamená odteraz nemožnosť vykonávať všetky EZ vydané predmetným členským štátom, by viedlo k beztrestnosti mnohých trestných činov, čím by došlo k porušeniu práva obetí týchto trestných činov a predstavovalo by to neuznanie odbornej práce sudcov Poľskej republiky, ktorí sa snažia využívať mechanizmy

⁵⁹ Pozri poznámku pod čiarou 10 vyššie.

⁶⁰ Na rozdiel od niektorých rozhodnutí ústavných súdov iných členských štátov rozsudok Ústavného súdu totiž nepredpokladá len bežné preskúmanie prípadnej povahy *ultra vires* rozsudkov Súdneho dvora, ale spochybňuje charakteristické znaky súvisiace so samotnou povahou práva Únie, medzi ktorými sa nachádza zásada prednosti [pozri najmä stanovisko 2/13 (Pristúpenie Európskej únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 166].

⁶¹ Zdá sa mi totiž, že rozsudok Ústavného súdu nemôže nahradiť oznámenie v zmysle článku 50 ZEÚ s ohľadom na rozsudok z 10. decembra 2018, Wightman a i. (C-621/18, EU:C:2018:999) [pozri najmä v tomto zmysle REPASI, R.: „Poland’s withdrawal from the ‘Community of Law’ is no withdrawal from the EU“, z 15. októbra 2021 (<https://eulawlive.com>), ako aj CURTI GIALDINO, C.: „In cammino verso la Polesxit? Prime considerazioni sulla sentenza del Tribunale costituzionale polacco del 7 ottobre 2021“ (<https://www.federalismi.it>); v opačnom zmysle pozri najmä HOFMANN, H.: „Sealed, Stamped and Delivered. The Publication of the Polish Constitutional Court’s Judgement on EU Law Primacy as Notification of Intent to Withdraw under Art. 50 TEU?“. In: *Verfassungsblog*, 13. október 2021]. Okrem toho sa zdá, že poľská vláda k dnešnému dňu popiera akýkoľvek úmysel vystúpiť (pozri najmä „Letter from Prime Minister Mateusz Morawiecki to the Heads of Governments and the Presidents of the European Council, the European Commission and the European Parliament on relations between national law and European law“ z 18. októbra 2021, k dispozícii na internetovej stránke poľskej vlády, <https://www.gov.pl/web/primeminister/letter-from-prime-minister-mateusz-morawiecki-to-the-heads-of-governments-and-the-presidents-of-the-european-council-the-european-commission-and-the-european-parliament-on-relations-between-national-law-and-european-law>).

⁶² Okrem toho pripomínam, že Európsky súd pre ľudské práva spochybnil samotné postavenie Trybunaľ Konstytucyjny (Ústavný súd) ako „súdu zriadeného zákonom“ v nadväznosti na protiprávne vymenovanie niektorých jeho členov (pozri rozsudok ESLP zo 7. augusta 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718) a že zákonnosť rozsudku Ústavného súdu je spochybňovaná bývalými sudcami tohto súdu [pozri „Statement of retired judges of the Constitutional Tribunal“ z 10. októbra 2021 (<http://themis-sedziowie.eu>)].

⁶³ Napríklad Komisia nevylúčila možnosť podať na Súdny dvor žalobu o nesplnení povinnosti (pozri vyhlásenie predsedníčky Európskej komisie Ursuly von der Leyenovej, 21/5163, Štrasburg, 8. októbra 2021). Okrem toho deklarátorňa povaha rozsudku Ústavného súdu, ktorým Trybunaľ Konstytucyjny (Ústavný súd) odpovedal na otázky položené vládou, vyvolala sama osebe veľmi kritické komentáre vo vzťahu k možnosti, že tento rozsudok je výsledkom instrumentalizovanej iniciatívy vlády. Niektorí autori hovoria o „stereotypnej odpovedi“ na otázky položené poľskou vládou, smerujúce k vyvolaniu právnej krízy [ATIK, J., a GROUSSOT, X.: „Constitutional attack or political feint? – Poland’s resort to lawfare in Case K 3/21“ z 18. októbra 2021 (<https://eulawlive.com>)].

súdnej spolupráce stanovené právom Únie.⁶⁴ To by mohlo samo osebe predstavovať popretie spravodlivosti a mať vážne následky presahujúce dokonca pôsobnosť rámcového rozhodnutia 2002/584 a súdnej spolupráce v trestných veciach.⁶⁵

70. Zdá sa mi ale, že tento prístup môže spochybníť zásadu vzájomného uznávania a súdnu spoluprácu medzi súdmi členských štátov, ako aj medzi týmito súdmi a Súdny dvorom, ktoré predstavujú základy systému EZ. Nevieť totiž, ako by v takejto situácii mohla byť zaručená vysoká miera dôvery a vzájomného uznávania, na ktorých je založený mechanizmus EZ.

71. Výklad, ktorý, zdá sa, vyplýva z výroku tohto rozsudku, môže vyvolať pochybnosť, že osoba podliehajúca súdnej právomoci, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie poľského súdneho orgánu, sa môže v súčasnosti odvolať na základné zásady práva Únie na účely nápravy prípadnej nezlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie vrátane jej ústavných predpisov. Pokiaľ ide o veci samy, tento rozsudok by mohol viesť uplatnením zásad prednosti a priamej uplatniteľnosti práva Únie najmä k nemožnosti napraviť neexistenciu účinného prostriedku nápravy vo vnútroštátnej právnej úprave, umožňujúceho chrániť jednotlivcov vrátane odovzdaných osôb proti prípadným porušeniam ich práva na spravodlivý proces.⁶⁶

72. Následky rozsudku Ústavného súdu by preto mohli pre vyžiadané osoby zohrávať rolu nie v absolútnom meradle, ale pri analýze konkrétnych rizík porušenia ich práva na spravodlivý proces po ich odovzdaní, a najmä v rozsahu, v akom tento rozsudok bráni v napravení neexistencie prostriedku nápravy (návrh na vylúčenie, kasačný opravný prostriedok atď.) umožňujúceho namietat' proti protiprávnemu vymenovaniu sudcov zúčastnených na konaniach, ktoré sa ich budú týkať, čo prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu⁶⁷, pokiaľ tieto osoby predložia dôkazy v tomto smere.

73. Za týchto okolností nevyklúčujem, že dovedy, kým bude táto situácia trvať a kým vyžiadaná osoba preukáže na jednej strane existenciu konkrétneho rizika, že o jej konkrétnej situácii nebude na základe relevantných kritérií rozhodnuté neustranným spôsobom, a na druhej strane nemožnosť namietat' proti protiprávnosti zloženia príslušných súdov rozhodujúcich v konaniach, ktoré sa jej týkajú, vnútroštátny súd môže byť povinný odmietnuť vykonať predmetný EZ napriek poľutovaniahodným následkom tohto nevykonania na cieľ vlastný EZ, ktorým je bojovať proti beztrestnosti vyžiadaných osôb, ktoré sa nachádzajú na inom území, než je územie, na ktorom údajne spáchali trestné činy. Prislúcha tomuto vnútroštátnemu súdu posúdiť nevyhnutnosť tohto odmietnutia s ohľadom na relevantné kritériá podrobne uvedené v bodoch 61 až 64 týchto návrhov a na prípadné následky rozsudku Ústavného súdu a tiež vzhľadom na to, že ide o situáciu, ktorá sa stále vyvíja.

74. Za týchto okolností navrhujem odpovedať na prejudiciálne otázky tak, že článok 1 ods. 2 a 3 rámcového rozhodnutia 2002/584 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vykonávajúci súdny orgán, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, ktorej sa týka EZ vydaný na účely výkonu trestu

⁶⁴ Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Campos Sánchez-Bordona v spojených veciach L a P (Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač) [C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:925 (body 50 až 52)].

⁶⁵ Odkazujem predovšetkým na oblasť spolupráce v občianskych a obchodných veciach, napríklad pri uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí prostredníctvom opatrení na vykonanie zásady vzájomného uznávania rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach.

⁶⁶ Inými slovami, vnútroštátny súd zvyčajne môže v takejto situácii vylúčiť každé odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva a zaručiť odovzdanej osebe možnosť domáhať sa práv zaručených Úniou a najmä Chartou. Je zrejmé, že v tomto prípade je jednotné a účinné uplatňovanie mechanizmu EZ na území Únie vážne ohrozené, čo vedie vykonávajúce súdne orgány iných členských štátov k pochybnostiam o nezávislosti poľských súdov a k čoraz častejšiemu odmietaniu vykonať EZ vydané týmto členským štátom.

⁶⁷ Podľa vnútroštátneho súdu je to zjavne tak v nadväznosti na právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť 14. februára 2020, ktorej uplatňovanie však bolo pravdepodobne pozastavené, ako uviedol zástupca Poľskej republiky na pojednávaní (pozri poznámku pod čiarou 56 vyššie), čo však prislúcha overiť vnútroštátnemu súdu.

odňatia slobody alebo výkonu trestných stíhaní, má k dispozícii dôkazy, ktoré môžu preukázať existenciu skutočného rizika porušenia základného práva na spravodlivý proces zaručeného v článku 47 druhom odsekom Charty, z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, tento orgán musí konkrétnym a presným spôsobom overiť, či s ohľadom na osobnú situáciu tejto osoby, ako aj povahu trestného činu, za ktorý je stíhaná, a skutkový stav, o ktoré sa opiera EZ, a vzhľadom na informácie poskytnuté týmto členským štátom pri uplatnení článku 15 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba bude v prípade odovzdania do tohto členského štátu takému riziku vystavená.

75. V tejto súvislosti okolnosť, že existuje skutočné riziko, že dotknutá osoba bude po jej odovzdaní súdená súdom, ktorý nebol zriadený zákonom, alebo že nie je možné určiť zloženie súdov, pred ktorými bude súdená, ako aj neexistencia účinného prostriedku nápravy na účely namietnutia proti platnosti vymenovania dotknutých sudcov neoslobodzujú vnútroštátny súd od posúdenia konkrétneho rizika porušenia práva tejto osoby na spravodlivý proces vo vzťahu k vyššie uvedeným kritériám.

76. Vnútroštátnemu súdu predovšetkým prislúcha, aby s ohľadom na tieto kritériá a so zreteľom na vývoj situácie týkajúcej sa súdneho systému členského štátu, ktorý vydal EZ, overil, či vyžiadaná osoba bude po jej odovzdaní vzhľadom na prípadnú neexistenciu účinného prostriedku nápravy umožňujúceho namietat proti protiprávnemu vymenovaniu jedného alebo viacerých sudcov, ktorí rozhodovali alebo sú príslušní rozhodovať vo veci tejto osoby, vystavená riziku, že jej právo na spravodlivý proces bude ovplyvnené zasahovaním výkonnej moci do príslušných súdov, a vzhľadom na rozhodovaciu ústavnú prax, ktorá tým, že spochybňuje prednosť práva Únie, neumožňuje napraviť túto neexistenciu.

VI. Návrh

77. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko), takto:

- Článok 1 ods. 2 a 3 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009, sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ vykonávajúci súdny orgán, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, ktorej sa týka európsky zatykač (EZ) vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo výkonu trestných stíhaní, má k dispozícii dôkazy, ktoré môžu preukázať existenciu skutočného rizika porušenia základného práva na spravodlivý proces zaručeného v článku 47 druhom odseku Charty základných práv Európskej únie, z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci v členskom štáte, ktorý vydal EZ, tento orgán musí konkrétnym a presným spôsobom overiť, či s ohľadom na osobnú situáciu tejto osoby, ako aj povahu trestného činu, za ktorý je stíhaná, a skutkový stav, o ktoré sa opiera EZ, a vzhľadom na informácie poskytnuté týmto členským štátom pri uplatnení článku 15 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba bude v prípade odovzdania do tohto členského štátu takému riziku vystavená.
- V tejto súvislosti okolnosť, že existuje skutočné riziko, že dotknutá osoba bude po jej odovzdaní súdená súdom, ktorý nebol zriadený zákonom, alebo že nie je možné určiť zloženie súdov, pred ktorými bude súdená, ako aj neexistencia účinného prostriedku nápravy na účely namietnutia

proti platnosti vymenovania dotknutých sudcov neoslobodzujú vnútroštátny súd od posúdenia konkrétneho rizika porušenia práva tejto osoby na spravodlivý proces vo vzťahu k vyššie uvedeným kritériám.

- Vnútroštátnemu súdu predovšetkým prislúcha, aby s ohľadom na tieto kritériá a so zreteľom na vývoj situácie týkajúcej sa súdneho systému členského štátu, ktorý vydal EZ, overil, či vyžiadaná osoba bude po jej odovzdaní vystavená riziku, že jej právo na spravodlivý proces bude ovplyvnené zasahovaním výkonnej moci do príslušných súdov vzhľadom na prípadnú neexistenciu účinného prostriedku nápravy umožňujúceho namietať proti protiprávnemu vymenovaniu jedného alebo viacerých sudcov, ktorí rozhodovali alebo sú príslušní rozhodovať vo veci tejto osoby, a vzhľadom na rozhodovaciu ústavnú prax, ktorá tým, že spochybňuje prednosť práva Únie, neumožňuje napraviť túto neexistenciu.